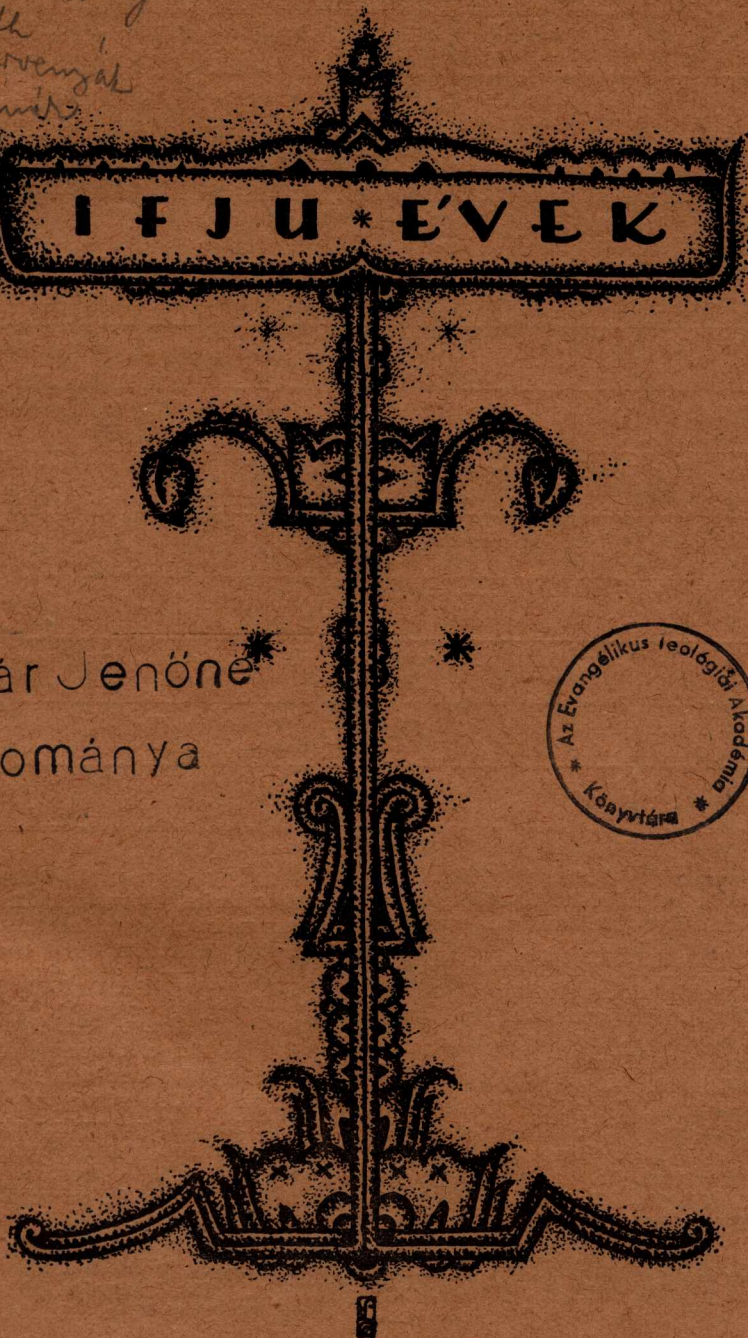

*És az
Kemény
Toll
Könyvtár
Rimár*

IFJÚ * ÉVEK

Rimár Jenőné
adománya

KERESZTREJTVÉNY.

(10 pont.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
16							■	17			■	18			
19							20	■	21		22				
23		■		■	24		■	25	26	■	■	27			
28		29	■	30			31		32	33		■	■	34	
35			36									37	38	■	
39		■	40			■	41				■	42		43	■
44		45	■	46		■	47				48	■	49		50
51			52		■	53		■	54						
	■	55			56	■	57					■	58		
59	60			■	61	62	■	■	63			■	■	64	
65				66				67	■		■	68	69	■	70
71							■	72							■

Vízszintes sorok: 1. Széchenyi István. 16. Latin költő. 17. Oriáskigyó. 18. Svájci folyó. 19. Délamerikai állam. 21. Ford.: megfizetett ember, régies helyesírással. 23. LG. 24. Ford.: tagadószó. 25. RL. 27. Ford.: férfinév. 28. Nyelvújítási képző. 30. A gladiátorok üdvözlése. 34. AK. 35. Vigopera. 39. Ford.: régi c. 40. Ólom németül, utolsó betű nélkül. 41. Kisebb, latinul. 42. Háromszor, latinul. 44. Ford.: és a többi. 46. VH. 47. Szibériai tó. 49. Lehel másik neve. 51. Tűzhányó. 53. Személynévmás. 54. Két szó: a) az 1514. évi parasztlázadás vezére, b) Lajos, franciául, fonetikus. 55. Béka, latinul. 57. Valóságos. 58. Zúdit. 59. TTUT. 61. 150. 63. Magyar folyó. 64. Harcol. 65. Vitorlások egyesülete — idegen nyelven. 68. Azonos betűk. 70. OÁ. 71. Görögországi mező, költők sokat emlegették. 72. Jézus tanítványai, akik a feltámadásnál szerepeltek, innen valók voltak (egyik betű ketőzve!)

Függőleges sorok: 1. Budapest egyik építészeti remeke, névelővel. 2. Egy szemek való szemüveg, franciául. 3. Az erő rövidített jelzése. 4. Délvidéki csatorna, betűcserével. 5. NTN. 6. Ford.: Svájc. 7. Afrika egyik öblének neve. 8. YSN. 9. Azonos betűk. 10. Dickens írói álneve. 11. Sportegyesület. 12. GAER. 13. Angol hossz mérték. 14. Küzdőtér, latinul. 15. Bibliai nőnév. 20. Ázsiai félsziget. 22. NERÉ. 26. A görög-perzsa háborúk hőse. 29. YV. 30. Áll ige egyik alakja, ékezet hibák! 31. Barbár nép, Július Caesar verte le. 32. Akropolisz betűi össze-vissza. 33. A tenger pusztító erejének idegen neve. 36. IB. 37. LT. 38. Sárka, angolul. 43. Egyesülés, franciául. 45. Futó madár. 48. Lassú mássalhangzói. 50. Északi nép. 52. Gyakori betegség. 56. Ford.: női név, mássalhangzója kétszeresen. 60. Kospasz. 62. Ford.: ige. 66. T. D. 67. Igekötő. 68. Kötőszó. 69. Lekvár.

IFJÚ ÉVEK

XII. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM.

BUDAPEST, 1934. MÁJUS 10.

JÁKOB KÚTJA MELLETT

Jerikó felől már emelkedett a nap, mikor Jeruzsálemnek damaszkuszi kapuján hét vándor hagyta el a várost s északi irányban, a Scopus magaslatai felé tartott. Itt kissé megállottak, hogy végig tekintsenek az alattuk terülő városon. Bizonytal idegenek lehettek, akik a létért való küzdelemben nem igen érnek rá távoli szülőföldjükről gyakrabban felkeresni a szent várost és minden zsidó büszkeségét, a szépséges templomot, a véres kezű Heródes nagy alkotását. És valóban nemcsak a külsejük, de különösen a júdeaiak előtt sajátos kiejtésük rögtön elárulta, hogy galileai férfiak, kik most vannak visszatérőben kies hazájukba. Amint a Scopus tulsó oldalán aláereszkedtek, az egyik útítárs, egy 20 év körüli, nyájas arcú ifjú az ott levő válaszút-nál megszólal:

— Úgy-e bár, Mester, azon az úton megyünk vissza, amerről jöttünk, Jerikónak?

— Nem, János, válasszuk most az egyenesebb utat! válaszolta a kérdező, egy 30 év körüli, nyulánk férfiú, kinek tekintetéből a szelidség és a megtestesült szeretet sugárzott.

— De, Uram, hisz ott — tudod jól — egy megvetett, tisztátalan nép lakik, a mi ős ellenségünk, Samaria népe! Nekünk, törvénytörőknak, kerülnünk kell őket, mint a belpoklosokat! — szólott közbe egy java korabeli férfiú.

— Bízd reám, Péter, magadat és a mi útunkat; az én Atyámnak nincs tisztátalan népe, csupán elszéledett nyája, amit a jó pásztornak fel kell keresnie! — Jakab és András helyeslően bólintottak e szavakra.

További útjuk szép és termékeny vidéken vezetett, gabonaföldek, füge- és olajfaerdők között; egy-egy patakhoz érve, nagy fehér és kis sárga liliomok integettek feléjük,

avagy egy magános gránátalmafa hívogatta őket a forró napsugarak ellen oltalmat nyújtó lombjai alá. De ők csak egyfolytában ballagták át a régi Benjamin földjét; Gibeá, Ramá, Ataroth, Beeroth egyenként maradtak el megettük, s déli pihenőjüket már Bethelben tartották, estére kelve pedig a régi Efraim területére, Silóba érkeztek. Útközben a Mester az ő utitársainak, akik az ő tanítványainak látszóttak, az egyes községek és vidékek történeti multját beszélgette el, s amint a tanítványok lesték a Mester ajkáról a régen mult idők regéit, vagy egy-egy magaslatra érve, el-elgyönyörködtek a tájék szemléletében, mintha nem is érezték volna az egynapi út fáradalmait.

Másnap reggel friss erővel indultak tovább utasaink Galilea felé. Egy szép zöld völgykatlanon áthaladva, elérték Libonaht, s ezen túl egy magaslatról eléjük tárultak Samaria hegyei és fensíkjai, sőt a messze északról Hermon hófedte csúcsa is. De a vidék gyönyörűsége, a mezők virágai, az erdők édesbús susogása nem marasztalták vándorainkat, biztos léptekkel haladtak tovább. Éppen delelőre hágott a nap, mikor a Garizim és Ebal között nyugatnak, Sichem-felé kanyarodó út mellett, Sikár városka közelében, fáradtan megpihentek egy majornál. Ez a major azon a mezőn volt, melyet egykor Khamor fiaitól 100 garason vásárolt meg Jákob, mikor Mezopotamiából visszatért; ott oltárt épített és elnevezé azt a helyet: Izraelnek erős Istene! Ezt a mezőt hagyta örökül Jákob legkedvesebb fiának, Józsefnek.

Elfáradt utasaink kiválasztották a mező legszebb helyét s egy terebélyes szentjánoskenyérfa alatt, Jákob kútja mellett, telepedtek le. Egyik-másik tanítványt elnyomta az álom, de Fülöp és Nathanael ébren maradtak

Mesterükkel, kinek tekintete az előttük emelkedő hegyek csúcsain révedezett, majd mély gondolkodásba esett, mintha emlékezetében rendszerezni akarna régi eseményeket.

— Nézd, Fülöp, — szakítá meg a csendet a Mester, — ez a hegy a Garizim, amaz pedig, ott feljebb az Ebal. A két hegy között állította fel Józsue Izrael népét Mózes rendelése szerint, hogy felolvastassa előttük a törvény ígét, az áldást és az átkot mindenestől fogva, amint meg vala írva a törvénynek könyvében. Itt mondotta el Józsue az áldást azokra, akik a thora rendelkezéseit megtartják, és az átkot, akik a törvénynek ellenszegülnek.

— Mester, kérdé szorongó lélekkel Fülöp, avagy nem esünk-e mi is a tisztátalanság bűnébe, hogy eme tisztátalanok földjén időzünk s nem ér utól minket a törvény átka?

A Mester arcán némi fájdalom tükröződött s így szólt:

— Új parancsot adok nektek, hogy egymást szeressétek; amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Erről ismerátok mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretenditek.

— De hát szabad nekünk a samaritanusokat is szeretnünk? — kérdé az eddig hallgatag Nathanael.

— Nemcsak szabad, fiam, hanem kell is. Szeressétek ellenségeiteket; áldjátok azokat, akik titeket átkoznak; jót tegyetek azokkal, akik titeket háborgatnak és kergetnek. Ha csak azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, micsoda nagy dolgot vittetek véghez?

Amint ezeket mondá a Mester, látta, hogy Fülöp keresgél valamit az üres tarisznyában. Elmosolyodott, s meghagyta tanítványainak, hogy menjenek az előttük fekvő városba és hozzanak magukkal eledelt, míg ő itt várakozik reájuk. Fülöp nem volt rest, gyorsan felkeltette alvó társait s pár pillanat múlva már útban voltak Sichem felé mind a hatan.

A Mester egyedül maradt. Kis vártatva egy samaritanus asszony jött a kúthoz, vizet meríteni.

— Az Úr békessége veled, idegen vándor! — köszönt az asszony.

— Békesség veled is! Ha már itt vagy, kerlek, adj innom.

E váratlan kérés csodálattal töltötte el a nőt, mert tudta, hogy a zsidók nem barátokznak a samáriabeliekkel s nem fogadnak el tőlük semmit.

— Mi módon kérsz te, zsidó létedre, italt tőlem, samaritanus asszonytól?

Felele a Mester és mondá neki:

— Ha tudnád, hogy ki kér tőled vizet, te kértél volna tőle, és ő adott volna neked élő vizet, mert ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék! Hallgasd meg annak a nagy prófétának szavait, aki akkor prófétált, mikor országotokat Assur megdöntötte: „Annak okáért azt mondod az időben: Hálákat adok neked, oh Uram, mert jóllehet megharagudtál volt énreám, de elfordult a te haragod és megvizgasztaltál engem. Ime, az erős Isten az én szabadítóm; bízom és nem félek, mert nekem erősségem és nekem az Úr Isten dicsőségem, ki szabadítóm volt. És merítetek vizet nagy örömmel a szabadító kútfejéből. És azt mondjátok akkor: Adjatok hálát az Úrnak, magasztaljátok az ő nevét, hirdessétek a népek között az ő cselekedeteit, mondjátok, hogy nagy az ő neve. Mondjátok éneket az Úrnak, mert nagy dolgokat cselekedett; adjátok tudtára ezt az egész földnek. Emeld fel szódat és énekelj, Sionnak lakosa, mert nagy te közötted az Izrael szent Istene”.

— Uram, nem értelek; nincsen mivel merítened, a kút pedig igen mély, hol vennéd tehát azt az élő vizet? Avagy nagyobb vagy-e te a mi atyánknál, Jákobnál, ki nekünk adta a kutat, melyből ő maga, fiai és barmai ittak?

— Asszony, valóban nem értesz engem! Nem ennek a kútnak vize oltja azt a szomjúságot, amire én gondolok; mert aki ebből a vízből iszik, melyet én adok neki, vagyis aki hisz bennem, soha meg nem szomjazik; az a víz, amelyet én adok neki, léssen ő benne örök életre buzgó víznek forrása. Halljad ismét, mit mondott az Örökkévaló az ő szolgája által a mi atyáinknak: „Mindnyájan, kik szomjaztok, jertek e vizekre; ti is, kiknek nincs pénzetek, jertek, vegyetek és egyetek; jertek, vegyetek minden pénz nélkül és minden ajándék nélkül bort és tejet. Miért költötök pénzt a haszontalan eledelre és fáradtok azért, ami meg nem elégíthet? Hall-

gassatok engem valóban, hogy jót ehessetek, és gyönyörködtesse a ti lelketek magát e kövérséggel. Hajtsátok le fületeket és jertek hozzám; hallgassatok engem, hogy éljen a ti lelketek és szerzek veletek örökkévaló szövetséget, a Dávidnak ígért állandó irgalmaságaimat.”

Az idegen nyájas beszéde, mély értelmű szavai s az ősök könyveiben jártas szelleme kezdték a nő lelkére hatást gyakorolni. Sejtette immár, hogy nem csupán egyszerű galileai zsidóval beszél. Vágyódással mondá:

— Uram, add nekem azt a vizet, hogy meg ne szomjazzam és ne jöjjek ide meríteni!

Érezte, hogy legalább is valami csodatevővel van dolga, aki oly vizet tud neki nyújtani, melytől soha többé testi szomjat nem érez s így a fárasztó kútra járástól megkímélődik. Szinte körülnézett, vajjon honnan fog ez az idegen neki abból az ismeretlen vízből meríteni, mikor a vándor egy hirtelen gondolatfordulattal azt mondá:

— Menj el, hívjad férjedet és jöjj vissza!

E nem várt kérdésre zavartan, fejét lehajtva, csak mintegy suttogva felelé az asszony: — Nincs férjem!

A felelet a legkevésbé sem lepte meg az idegent. A körülmények tiszta tudatában mélyre ható pillantást vetett az előtte gőnyedten álló asszonyra s nyugodtan szólt:

— Jól mondád, hogy nincs férjed. Mert őt férjed volt és a mostani nem férjed; ezt igazán mondád!

Az idegen mélyre ható tekintetének, vagy talán nyugodt és igaz szavainak hatása alatt az asszony sikolya veri fel a kút környékének csendjét, az idegen lábai elé veti magát:

— Uram, látom, hogy te próféta vagy, az egyetlen és igaz Örökkévalónak küldöttje; oh adj innom abból a te élő vizedből. A mi atyáink Garizim hegyén imádták Istent, ti pedig azt mondjátok, hogy Jeruzsálemben kell őt imádni. Szavaidban a teljes igazság vagyon, oh taníts, taníts meg hát az igazságra és szolgáló leányod követni fog téged!

Szelíden emelé fel a vándor a zokogó asszonyt.

— Szárátsd fel könnyeidet és figyelj! — Régen elköltözött atyáink közösen imádták az Örökkévalót és közösen teljesítették paran-

csait, amelyeket választott népének Mózes, az Isten embere által rendelt. De atyáink nyakasága miatt az Örökkévaló gyakran fordult el népétől, kanaaniták és más pogányok kezeire adta őket. Előbb a ti országtok pusztult el, azután a mienk. Mikor atyáink Babylon vizei mellől visszatértetek, esküvést tettek, hogy a thora rendelkezéseit megtartják. Mindenkinek el kellett bocsátania idegen feleségét. De Jaddua főpap testvére, Manasse, nem akarta eltaszítani nejét, Nikasót, a bethoroni nagy úrnak, Sanballatnak leányát. Atyáink elűzték őt. Ekkor Sanballat a Garizim hegyén épített Manassénak templomot, s miután Jeruzsálemből még több pap menekült körébe, ő lett az új templom főpapja. A ti atyáitok azt hitték, hogy az Örökkévalót csak a garizimi templomban lehet imádni, a mi atyáink felfogása szerint pedig csak a jeruzsálemi templomban. A ti templomotokat zsidó kezek rombolták le a makkabeusi Hyrkán János, zsidó fejedelem parancsára, a jeruzsálemi templomot majd pogányok dúlják fel s a szent oltár helyét eke szántja fel, a pogányok erkölcstelen vallását és templomaikat pedig...

Az idegen arcára kiült a lélek tüze, amint prófétai ihlettséggel a jövő eseményeit tárta a figyelő asszony elé, majd elcsendesülten folytató:

— Asszony, elhiggyed tehát, hogy eljön az óra, melyben sem e hegyen, sem Jeruzsálemben nem imádják az Atyát. Ti nem tudjátok, hogy mit imádtok, de mi tudjuk, mert az üdvösség a zsidók közül vagyon. De eljön az óra és az most vagyon, mikor az igaz imádók imádják az Atyát lélekben és igazságban, mert az Atya ilyeneket keres. Az Isten lélek, és akik őt imádják, lélekben és igazságban imádják.

A hosszú beszéd és a lélek benső emelkedettsége kissé elfárasztotta a vándort. Mindketten gondolataikba merülve, hallgattak. Amint az asszony előbb fokozódó csodálattal hallgatta az idegen nyájas és meggyőző szavait, valami gondolat kezdett benne erősödni.

— Hogyan, avagy lehetetlen dolog-e, hogy akivel beszélek, más volna, mint az a názáreti próféta, akit a hír szárnyra vett? Nem, az mégsem lehet, hiszen a názáreti buzgó

zsídó, aki bennünket megvet, mint az ő törvényeiken kívül állókat. A Messiás csupán alkuvást nem ismerő zsidó lehet s ő azt állítja magáról, hogy ő a megígért Messiás!

Ezzel a szenderegnyi látszó idegenhez fordult:

— Tudom, hogy a Messiás eljön, aki mondatik Krisztusnak és amikor eljön, mindenekre megtanít minket.

— Én vagyok az, aki veled szólok! — felelé emelt hangon a vándor.

Az asszony már látta a visszatérőben közeledő tanítványokat, nem volt vesztegetni való ideje, tudni kívánta a bizonyosat: ez az idegen az ő felébredt eszményeinek megtestesülője-e, avagy csupán próféta? A Mester is észrevette tanítványait, érezte, hogy ez aszszony előtt meg kell nyilatkoznia, ő sem habozott tehát, s önmagáról, mint a Krisztusról, a nagy vallomást megtette.

— Tehát csakugyan a Krisztussal beszéltem! Samaria népe, Sichem lakosai, ör-

vendeztetek, a Krisztus határaitokban időzik!

Ujjongva ragadja meg vedrét, siet a városba és kikiáltja az embereknek:

— Jertek és lássátok azt, aki megmondott nekem mindeneket, miket cselekedtem; vajjon nem ő-e ama Krisztus?

Ifjú évek boldog birtokosa, ha felővezed hátizsákosdat, és a természet ölen forró nyári napon felkeresed a tiszta forrás hűs vizét, hogy szomjúdat ideiglenesen csillapítsd, oh gondoldj arra a forrásra, melyből az örök élet vizét merítheted. Ezt a forrást feltalálhatod Grönland kietlen jégmezőin, Szahara sívó homokján, az óceánok tarajos hullámai felett, mindenütt és mindenhol, ahova tiszta szívedet magaddal viszed. Annak a forrásnak szélén ülve, te is beszédbe elegyedhetsz a nap hevétől és az út fáradalmaitól meggyötört vándorral, aki a Messiás, az Úr Krisztus!

Algöver Andor.

GRÓF TELEKI BLANKA

Nevére lassan a feledés szitálja szürke porát. Emlékét nem hirdeti szobor, se utca, se tér. Pedig e név egykori viselője a magyar nőnevelés úttörője volt, aki szent áldozással iskolát alapított és vezetett. A szabadságharc elbukása után pedig a nemzeti ügynek legtöbbet szenvedett martírónője lett.

A zseniális Teleki Imrének és a művészi lelkű Brunsvick Karolinának volt a gyermeke. Hosszúfalusi kastélyukban a leggondosabb nevelésben volt része, majd Budán a nagymamái házában a festészetnek és a zenének lett a lelkes híve — híven a családi hagyományhoz, mit Beethoven barátsága és Barabás Miklós kultusza pesesített meg.

Az ő lányaszíve felett is átzúgott egy májusi vihar, mit a szülők csak futó felhőnek néztek, de Blanka grófnő megérezte és tudta, hogy az „első, utolsó, egyszeri“ — volt. Ez időtől fogva minden rajongása a művészeté, minden célkitűzése nemzetéé, melyet ifjúságában akar Széchenyi szellemében egy újjászületésre előkészíteni. Vörösmarty verse „Az úri hölgyhöz“ valóságos lelki földrengést okozott érzésvilágában. A magyar génusz hajnalodásában Ferenczyt, az első magyar szobrászt és Döbrentei Gábort, az írókat ismeri és kedveli meg.

Beutazza a németföld képtárait, az olasz csodák országában Milánóig jut el, majd hosszabb időt szentel festői tanulmányainak Párizsban. Innen szólítja haza

Féled-e és szereted-e Istent?

**Nem kevered hazugságba felebarátodat? Nem árulod el?
Nem kisebbited? Nem költöd rossz hírét?**

**Mented-e inkább s jót mondasz-e róla, mindeneket javára
magyarázván?**

édesanyja betegségének híre, az ő elvesztése csak növeli lelke komolyságát.

A magyar vezető társadalom leányai részére nevelőintézetet akar alapítani. Munkatársnak először Karaes Terézt akarja megnyerni, de az fontosabb miszsiót vállalván, Lövey Klárát ajánlja maga helyett, ki azután osztályostársa lesz jó cselekedetekben és rossz napokban egyaránt.

Bizony először csak egy növendéke akadt: báró Puteáni Róza, Deák Ferencnek — a magyar nőnevelés leglelkesebb hívének — a keresztlánya. Az 1846/47. tanévet azonban már 14 tanulóval kezdik meg. A báró Majthényi-házban a szeretet jegyében folyik a nőnevelés, a hazaszereget pedig ott izzik a tanításban. A magyar nyelvet és irodalmat maga a grófnő, a történetet Fejér Pál tanítja, kiről csak március nagy idusán tudják meg, hogy Vasváry Pállal azonos. Az egykori oktatók közül emeljük ki még a zeneszerző Thern Károly nevét.

Teleki Blanka maga beszélte, hogy soha büntetni, pirongatni nem kellett senkit, harag-viszály hírét se hallotta intézete, beteg soha se volt a növendékek között.

A nagy század érekeze 1848 tavaszán más utakra inti a magyarság vezetőit. Fejér Pálból Vasváry Pál lesz, az iskolák

munkája félbeszakad, a nemzet élet-halál harcra sodródik. A grófnő Lövey Klárával követi a magyar kormányt Debrecenbe, hol zászlót varr Vasváry lelkes 600 vitézének, kik az erdélyi havasok közé sietnek jobb útra téríteni a megtévedt oláhságot. Ott esnek el egy hegyszorosban majd egy szálig.

Mikor Buda várán újra nemzeti zászló bomlik ki, a grófnő is a fővárosba siet — majd az előnyomuló német hadak elől Nagyváradnak veszi útját, hol már Világostól bujdokló honvédekkel találkozik, akiket pénzzel, áruhával, élelemmel segít a menekülés kálváriás útján.

Egyik szatmári kisebb birtokán: Pálfalván akarja megvární, míg a bosszú vérzivatarja végigszántja a vesztőhelyek barázdáit. Irodalmi kérdésekkel foglalkozik, tervet készít, hogy miesoda jeles műveket kellene lefordítani az ifjúság részére. Ez irányú leveleit azonban már a Cabinet Noire olvasgatja át.

Május 13-án 1851-ben a haditörvényszék a nagyváradai fogházba hurcolta Teleki Blanka grófnőt. Itt felolvasták előtte összes elkobzott iratait, de a hatóság maga se tudta, hogy mik ezekben a keresett bűnök. Egyszerre váratlanul felsőbb parancs érkezett. A grófnőt a pesti Újépületbe kell szállítani, az 5-ik pavilonba, melynek egyik kapuja a vesztő-

helyre nyílik, a másikat meg csak akkor nyitják meg, ha még súlyosabb börtönbe szállítják át valamelyik rabot.

Megkezdődött a golgota-járás keserves útja. Hat hónapig nem is hallgatják ki újra. Kell-e ennél szörnyűbb kínzás, mikor valaki a kivégzőhelyre vezető zárkák egyikében lakik? Már munkatársát, barátnőjét: Lövey Klárát is odahurcoltatta a jogrend őre. Az ügyüket vizsgáló katonai auditor neve Bilkó volt. Valójában tökfilkó volt. Minden áron országos pört akart csinálni. Azt akarta kisütni, hogy az egész magyar szabadságharca a Majthényi-házban lakozó leányiskolából indult ki.

Külön szigorú nyomozás folyt le arra nézve, hogy a lefordítandó művek jegyzékében olvasható Pál és Virginia voltakép kiket jelentenek. A grófnő egyszer szatirából azt a vallomást tette, hogy ezek amerikai rokonai. Erőszakkal azt akarták rábizonyítani, hogy a „kicsinyek“, akiről nővére párizsi levelében megemlékezik, nem gyerekek, hanem „nagy ágyúk“, mikre az újabb felkelésnek lesz szüksége.

Még szabadlában is mily gyötrő lehetett volna annyi tudatlansággal és rosszakarattal küzdeni, hát még oly börtöni élet mellett, hol a rabok élelmezését egy kapzsi vállalkozó bérelte ki 5 krajeárért fejenként egy napra!

Végre 1853 június utolsó napján kihirdették az ítéletet, mely Teleki Blankát 10 éves várfogságra és láncra, Lövey Klárát pedig öt évi várfogságra ítélte. A vádpontok közül csak egy volt igaz: Kossuthbankót találtak irataik között. A nemes nő megindulás nélkül csak annyit mondott az ítélet indokolására, hogy minden szavuk hazugság és koholmány.

Még jó, hogy Albrecht főhercegnek

volt annyi szíve, hogy az ítéletből a vasbilincset utólag törölte.

Azután megnyílt egy hónap múlva a börtönudvar másik kapuja s elindultak a rabokkal Kufstein felé. Magyar hősök, írók, mártírnők pantheonja ez ocsmány vár-börtön. Háromszáz lépcsőn kellett felmenni a kőkoporsókhoz hasonlatos zárkákba, melyekbe hármas vasráccsal homályosított kis ablakon át derengett csak be a jó Isten ege.

Nappal Lövey Klárával közös előszobájuk lévén, együtt lehettek. Első váraparancsnokukban, Nehiba ezredesben még emberi érzés is volt. Naponta két órai sétát engedélyezett, megengedte az írást, rajzolást, olvasást, az élelmezés önköltségén való javítását.

Ennek a becsületes embernek hirtelen halála után egy Kämff nevű kapitány lett a főbörtönőr s ez eltiltott mindent. Egy német Biblián kívül könyvet, írást nem hagyott náluk. Nem volt szabad kézimunkázni, nem mehettek rabsétára; külön étkezésre csak 10 krajeárt kaptak naponta. Nem esoda, hogy a rabnők életereje annyira lehanyatlott, hogy maga Kämff reggelenként e szavakkal köszöntött le hozzájuk: „Élnek még, hölgyeim?“ ... A jó Isten akarta úgy, hogy nemsokára gróf Merkadin alezredes vette át a parancsnokságot. Régi jogait visszakapták ugyan az ártatlan szenvedők, de az új parancsnok se tudta őket a tél hidege ellen megvédeni. A börtönt hat foknál melegebbre nem lehetett kifűteni. Elszenvedték ezt is, bár testileg sokat romolva. Vigaszt adott a rajzolás, lombfűrészelés, sőt már szobrokat is gyúrt a művészlakú grófnő.

Még víg nótaszó is költözött a szomorú sírkamrákba. Egy *kanáripárra tettek

szert, s főként a „Fiúcska“ úgy ült folyton Teleki Blanka vállán, mint Catullus verebe Lesbián.

Orvosi engedéllyel egy jobb fekvésű börtönrészbe költöztek át, de azt saját költségükön kellett a teméntelen szennytől előbb kitisztíttatnia. Itt meg a tenger felől fujdogáló siroccótól szenvedtek sokat. Étélük megromlott, vizük megposhadt ennek hatása alatt.

Lövey Klára 1856 július 11-én szabad lett. El kellett válnia imádott úrnőjétől, pedig önként — százszor szívesebben vele maradt volna. Ez év telén a már erősen betegeskedő grófnőt a laibachi fellegrvárba szállították át.

Sötétséghez szokott szeme itt a börtönvilágosságát nem bírta már el. Bekötött szemekkel ült órákon át. Egyedüli öröme és vígasza a kis sárga úrfinak: a Fiúcskának csicsérgése volt. Nem lehet leírni ezeknek az éveknek szenvedését ma se. Pedig lett volna mód a szabadulásra már, kapott többször is közvetett biztatást, hogy kérjen kegyelmet. „Nem vagyok bűnös — nincs miért kegyelmet kérnem“ ... ezzel el volt intézve a kérdés.

A sors mégis meghozta a kegyelmet. Mikor 1857 májusában Rudolf trónörökös megszületett — közkegyelmet hirdetett az

Negyven aszbesztruhába öltözött munkás négyezer érdeklődő jelenlétében öntött alakba a corningi (New York-állam) üvegyárban 20 tonna olvasztott üveget, amelyből a világ legnagyobb távcsövének öt méter átmérőjű tükre készül. Az üvegtömeg hőfoka öntéskor 2800 fok Fahrenheit (1555 fok Celsius) volt; lassú kihűlése 10 hónapig, csiszolása három évig fog tartani. Az öntés sikerét egyelőre nem lehet tudni, mert öntés közben eltört az öntőalak több agyagrovátkája és attól tartanak, hogy az agyagdarabokat nem lehet majd az üvegtömegeből eltávolítani és ebben az esetben a páratlanul súlyos munkát előlről kell

uralkodó. Teleki Blanka neve az első névsorból tévedésből kimaradt. E sötét hír se bírta elszántságát megingatni. Testben megtörve, halálra sebezve — de lélekben diadalmasan hagyta el börtönét.

Boldog szeretettel fogadták rokonai. De a fogsághoz szokott lélek borzongva fogadta az élet lármáját, a beteggé tett idegrendszer a magány nyugalomára vágyott. Ezt kereste Bécsben is, Pesten is, majd francia fürdőbe akart menni, de csak Münchenig kapott útlevelet.

Érzékeny lelkét erősen megrázza Teleki László tragédiája is. Még a legnagyobb nyugalmat Brüsszelben találja meg, hol különösen szívesen időzik báró Jósika Miklósék és Perczel Mór körében.

Innen indul 1862-ben Mentone fürdőjébe Lövey Klárával, de útközben Párizsban erejét veszítve, nővérének, De Gerandonénak szerető családja körében rövid betegség után visszaadja nemes lelkét az Egek Urának.

Lövey Klára feljegyzései, De Gerando Antónia és P. Szathmáry Károly életírásai még ott hirdetik martir élete gyönyörű bizonyosságait a könyvtárak poros polcain. Olvasója azonban már nem igen akad e műveknek.

Dr. Oravecz Ödön.

kezdeni. Az új távcsövel, amelynek készítése költsége meghaladja az ötmillió dollárt, az eddig ismert 1500 milliót kívül további 500 millió távolabbi csillagot lehet majd megvizsgálni fényképezőkészülék útján.

A Biblia szerint az ókor egyik legnagyobb nevezetessége Acháb királynak és feleségének, Jezabelnek a palotája volt, amely a hagyomány szerint elefántcsontból készült. Acháb király palotáját régóta keresik a tudósok. Lake, amerikai régész, most nyomára akad, Samária közelében. Acháb király palotájában a bútorok is elefántcsontból voltak.

P. F.

Magyar Testvéreink élete

A vendégszereplés jutalma

A szovátai csendőrörs felkérte az ot-tani magyar ref. dalárdát, hogy egy iskolai ünnepélyen működjön közre és énekelje el a román himnuszt. A negyven tagú dalárda eleget tett a kérésnek és elénekelte a román himnuszt. Mikor az ünnepségnek vége volt és a dalárda tagjai hazafelé igyekeztek, akkor ugyanannak a csendőrörsnek a tagjai, amelyek őket a szereplésre felkérte, elfogta a dalárda valamennyi tagját és több napig zárva tartotta a legnagyobbbrészt fiatal

fiúkból és lányokból álló énekkart. A szülők csak sok utánjárás után tudták kiszabadítani gyerekeiket, a bíróság azonban pénzbírságra ítélte őket. És mindez miért? — Azért, mert a dalárdisták egy kis jelvényt viseltek, amelyre ez volt írva: Református Dalkör. Semmi más, csak ez, de a vendéglátó csendőröknek ez is elég jogcím volt ahhoz, hogy kellemetlenkedjenek a magyaroknak, hiszen — nem kértek külön engedélyt annak viselésére.

Taranul si coasa

Ez a címe (magyarul: A paraszt és a kasza) Rebreanu Livius novellájának, mely benne van a Chelariu és Strateanu által szerkesztett negyedosztályos román olvasókönyvben és így kezdődik:

„Tanuja voltam egyszer, midőn egy paraszt benyitott egy vaskereskedésbe.

— Jó napot — mondá.

— Mi tetszik?

— Kasza kellenék . . .“

A végének a fordítása pedig így hangzik:

„— Hallja az úr! Tudja meg, hogy ez volt a legjobb kaszája, a többi nem ér két krajcárt.“

Hogy közben miről van szó, azt megtudhatjuk, ha fellapozzuk a mi II. osztályos olvasókönyvünket és elolvassuk Mikszáth Kálmánnak: A kaszát vásárló paraszt című jóízű elbeszélését. T. i. a novella ennek a fordítása. A tankönyv írói azonban erről nem beszélnek, Mikszáth nevét meg se említik, hanem azt írják a lopott novellához, hogy „milyen mély ismerője Rebreanu a román paraszt lélekének.“

Területi kincseket már nem vehetnek el az oláh urak, most úgy látszik szellemi kincseinket kezdik ellopkodni.

(L. T.)

Mindennap az élet könyvéből.

Május 6. János 17:18—23. Jézus azoknak egységéért imádkozik, akik benne hisznek. Az imádság vasárnapján nekünk is jó ezt a példaadó imádságot megszívlelnünk, hogy a mi hitvallást tevő szavunkra is mind többen higgyenek.

Május 7. Ézsaiás 58:1—14. Isten örömmel hallgatja meg azoknak imádságát, akik akaratát teljesítik. Ezért volt Jézus minden imádsága meghallgatott imádság.

Május 8. Lukács 11:1—3. Isten nemcsak figyel imádságunk szavára, hanem ő maga tanít meg minket még imádkozni is.

Május 9. Márk 11:20—26. Jézus tanítványai ámulattal látták az imádság szavának hatalmát. Kétkelés nélkül, őszinte szívvel imádkozunk, mindazt megkapjuk, amit kérünk.

Május 10. Lukács 24:49—53. Az utolsó kép, mely a tanítványok lelkében megmaradt távozó mesterükről, az áldó Krisztus volt. Áldó szeretetűnek látjuk mi is az Istent, ha őt imádvá tekintünk föl hozzá a megnyitott égen át.

Május 11. Ezékiel 36:16—28. Az erőnek lelkét, melyet Krisztus a mennybemenetel napján megígért tanítványainak, Isten már a próféta által is hirdette. Kezdetől fogva beletartozott az üdvrendjébe.

Május 12. Joel 2:21—3:2. A keresztyénség hőskorának jóslata ez, amikor nemcsak fel-

nőttek, vének építették Isten országát, hanem az ifjak is látomásokat láttak. Péter erre utal pünkösdi ünnepén. Vajjon csak a mult idők ifjúsága tudott a keresztyénségről látomásokat látni?

Május 13. János 15:18—25. Isten lelkének gazdagító áldását akkor ismerjük meg legjobban, ha összehasonlítjuk a világ lelkének hatásával. Az egyik életet keltő tavaszi meleg. A másik bimbóthervasztó fagy.

Május 14. Zakariás 12:1—10. Isten szent lelke a kegyelemnek és a könyörületességnek a lelke.

Május 15. János 14:15—21. Isten szent lelke a vigasztalásnak és az igazságnak a lelke.

Május 16. I. Korintus 16:7—14. A szentlélek gyümölcs-termő lehellel, megterem általa a hitünk, a hűségünk és a szeretetünk.

Május 17. I. Korintus 2:1—16. Nekünk életünk példájával és hitvallásunkkal kell megbizonyosítanunk az emberek előtt, hogy nem a világ, hanem az Isten lelke él bennünk.

Május 18. Galácia 6:11—16. A Krisztustól nyert szentlélek hatása akkor látszik meg rajtunk, ha új teremtményekké változunk.

Május 19. I. Tesszalonika 1:2—10. Az új életnek útja az, hogy Jézus evangéliuma fölkelti bennünk a hitet, a hit pedig megszentelt életre vezet bennünket.

Május 20. János 7:37—39. Nincs fiatal élet, mely lelke mélyén ne szomjúhozná azt a szent életet, melyre példát Krisztus adott. Pünkösdi szentlelkében ilyen étellel ajándékoz meg minket az Isten.

Május 21. Apostolok cselekedetei 11:19—26. Krisztus az egész világnak az üdvözítője, azért nemcsak Jeruzsálemben a zsidók között alapított a pünkösdi lélek keresztyén gyülekezetet, hanem a pogányok között is. Az első állomáshely Antiókia volt.

Május 22. Apost. csel. 8:14—17. A szentlélek az evangélium útján minden népet meghív. Samária is meghívást kap. A szentlélek lerombolja azokat a korlátokat, melyeket a gyűlölködés a népek közé, vagy az egyes emberek közé állít.

Május 23. Apost. csel. 13:1—12. A szentlélek csodái közé tartozik, hogy az eddig csak a zsidó ügyért lelkesedő Pált a pogányok apostolává választja ki. Szűk látókörünkől minket is kiragad, hogy más ember értékét is fölismerhessük.

Május 24. Ap. csel. 5:17—42. A keresztyén anyaszentegyház ügye valóban az Isten ügye volt, nem azoké a szegény tanítványoké. Rajtuk elbukott volna, annyi volt az ellensége. Ma is Isten visel gondot róla. A mi lankadó hűségünkön ma sem állhatna meg.

Május 25. Ap. csel. 6:1—15. Jézus azt mondta magáról, hogy szolgálni jött. Példáját

azok értették meg legjobban, akik a gyülekezetben szolgálatot vállaltak, mint pl. István is. A szolgálat ma is az első föladatunk a testvérek között.

Május 26. Ap. csel. 9:32—42. A pünkösdi hatalmas erejű prédikáció után Péter nem jár munkakerüléssel. Föl tudja váltani azt a nagy ünnepet a hétköznapi apró szolgálataival. Magános léleknek hirdetni Isten kegyelmét és szolgálni a szükségében. Nem beszédből áll az Isten országa.

Május 27. Máté 28:18—20. Az egész világnak Krisztus tanítványává kell lennie, a keresztségben újjászületnie, hogy a szentháromságos Istenbe vetett hittel üdvösségre jusson.

Május 28. 4. Mózes 6:22—27. A szentháromságisten áldása

hangzott el már a messze múlt napjaiban.

Május 29. Róma 9:17—26. Isten akaratának diadalra jutása az életünkben, ez az újjászületés. A mi akaratunk túlságosan sokszor jutott érvényesülésre, de minden a régi-ben maradt. Isten formálhat át csupán minket.

Május 30. Efézus 5:22—27. A szent keresztség az újjászületés fürdője. Benne nyerünk tisztulást és megújulást.

Május 31. Kolossé 3:1—11. A keresztség az ó-ember elmerítése. De vigyázzunk egy komoly hívő figyelmeztetésére, mellyel azt mondja, hogy az ó-ember úszni is tud és könnyen kiúszik velünk az újélet partjára is.

Június 1. I. Korintus 8:1—16. Isten meg kell ismernünk, de

el ne feledjük, hogy nagyobbítani csak a szeretetünk, nem pedig az elmének belátása képes.

Június 2. Márk 10:13—16. Az életjavítás kötelezettségét nem halogathatjuk el. Már a gyermek, — az ifjúkorban elvárja ezt tőlünk az Isten.

Június 3. Máté 16:24—27. A lelkünk minden másnál drágább. Ha minden egyébéről gondoskodunk, csak erről nem. — koldusok vagyunk.

Június 4. 5. Mózes 30:11—20. Aki Istent szereti, az az élet és áldás ígérését bírja. Tehát nem elérhetetlen vágy a hívő élet álma.

Június 5. Lukács 9:51—62. Jézus követőitől teljes elhatározást követel.

W. L.

ÍRÓI ARCKÉPEK

VÉGVÁRI-REMÉNYIK SÁNDOR (1890—)

Az első, az írói neve az ismertebb, ez egyenlően jellemző hazafias, ma tehát irrelevanta költészetére és életének külső körülményeire. Magyarország ősi végvárából, Csaba királyfi hátrahagyott vitézeinek bérces hazájából, az alkotmány és vallás szabadságának bástyájáról, a hajdan „kincses“ Kolozsvárról küldi hozzánk 1919-ben szívünkbe nyilalló kiáltását: *S e g í t s e t e k !*

Benne van ebben a végső veszélyt jelző feljajdulásban a meggyalázott erdélyi magyarságnak élethalál küzdelme, a szennyes oláh áradatban fuldoklónak a halálos horgése. Benne van mint Kölcsey honfibútól áradó elégiáiban, mint Tompa szívbemárgató allegóriáiban. *H a z a f i a s k ö l t é s z e t é n e k a l a p v e t ő é r z é s e a h ű s é g. H ű m a r a d a k é k h a v a s o k h o z ! O t t m a r a d, „h a d d t a r t s a e g y v é r c s ö p p a m á s i k a t, e g y l é l e k a m á s i k a t k ö t ö z z e l !” O t t m a r a d, m i n t a z e l s ű l l y e d t A t l a n t i z s p o l g á r a, l e s z h a r a n g o z ó, h o g y k o n g a t h a s s a l é l e k h a r a n g o t, h o g y h i r d e s s e a z ú j, k é p t e l e n h a t á r o n i n n e n é s t ű l é l ő m a g y a r s á g t ö r h e t e t l e n e g y s é g é t. D e l e s z ő, h a k e l l, p i c i n y k e ö r t ű z, m e r t e n n e k a l á n g j á b a n i s b i z i k. É s m i n t e g y e t l e n z á s z l ó i s a j o b b m a g y a r j ö v ő t h i r d e t i: „Z á s z l ó v a g y o k*

zászlók között és feszülök a szélben és nőni érzem magamat az időben és térben!“ Valomást tesz hűségéről legismertebb költeményében is, mikor így szól: „Eredj, ha tudsz!“ Ennek keserű haragja olyan véstjósloán dörög, mint Tompa szava a kibujdosott, megalkuvó barát után, és velük együtt tör mindnyájunk lelkéből a magyar bánat fájdalma ég felé.

„Ég felé!“ Reményiknek ezzel a kifejezésével jellemezhető egész további költészete. Az erdő fáiról írott remek allegóriájában így szól: „Mert nekik nőni kell — és nőni csak ég felé lehet.“ És ha némely verse még csak Isten keresése is, lelkének fejlődésével mind közelebb kerül Hozzá. Isten lobogójának érzi a maga lelkét, majd gyümölcsnek, mely rávall fájára, Istenre. Bibliai hatásokat is érzünk költészetén (akár Aranyén): „És kérleled és könyörögsz neki és téped, szaggatod, mint Jákob Isten angyalát, hogy áldjon meg már tégedet.“ Mindezzel azt bizonyítja, amit ő állít hitvallásának hőséről, Lutherről, hogy: „lelkében az Isten él.“

Bölcséleti világnézete talán legjobban „Egy eszme indul“ c. verskötetében nyilvánul meg. A test és lélek küzdelmét türozi e sorok, és minden egyes költemény a lélek győzelméről szól. Őt is a mai ember válságai gyötrik, ő is mai költő, mikor „nem fontos, miből merít, hegyi patakból, vagy szennyvízcsatornából“ (mint Muraközy Gyula mondja), ő azonban sohasem szennyes iszapban turkáló halász, hanem valóban a csillagok felé törő rádióantenna. Lelke a végtelenből jövő hullámokra rendül meg s ihlettségében megérzi a virágok neszt, a hazavágyó szívverés ütemét, de még a rögből feltörő lélek mozdulatát is.

Valóban Isten áldása ma a szenvedő magyar nemzetén ilyen költő, ki a maga nagy hivatását a sírókkal való sírásban látja:

„S talán nem is fontos, hogy elvegyed
Vigasztalással a föld bánatát,
Csak az, hogy együtt bánkódjál vele.
Hogy mezítelen csupasz vállát
Irgalom-palásttal borítsad be.
Hogy zajlását álommá finomítsd
S éjjelét csillaggal ültessed tele.
Hogy néma nyelvét beszédre megoldjad
És száraz kinyját könnybe kifakaszd.“

Dr. Zelenka Margit.

A DIÁK

mindenkinek rokonszenves. Szeretünk róla olvasni, szeretünk róla hallani. Irónak témája, színésznek nagy szeretettel alakított szerepe. Gyermeknek utánozzák, öregek irigylik, a szülők féltik. Kis városban szívesen látott vendég, fővárosban, nagyvárosokban kultúrszükséglet.

Mindenki szereti. Már neve is szeretetre méltó. Picike, piros arcú kis diákot, serdülő, csúnya kamaszt, pelyhedző szakállú — úgynevezett „vén diák“ maturandust egyaránt szereti az iskolán belül és kívül élők nagy serege. Bukott diákot részvétellel, az eminenszt megkülönböztetett tisztelettel szeretjük. Így volt ez mindig.

Mindenki ismeri. Önkéntelenül ráismer. Régen a tógáról, ma a sapkáról. De fedetlen fővel is elárulja diák voltát. Talán a rokonszenvedés, talán szeertetreméltóság miatt. Én nem tudom.

Ügyét mindenki szívesen felkarolja. Középszkolai reformokat készítenek, azok iránt minden kultúremler melegén érdeklődik, mert hiszen az ügy a diákok ügye. Diákmulatságok, matinéek, előadások sohse sikertelenek. Hiába, a diákok ügye egyggyé forrt a nagyok ügyeivel.

A diáktól mindenki vár valamit. Mert hiszen minden diák magában hordoz a jövőből egy darabot és minden idők jelenében boldog reménység a diák a jövőre nézve. „Majd talán nekik jobb soruk lesz!“ Ezért intik őket: tanulj, édes fiam!

A diákban az ember felismeri a maga sorsát, boldogságát, vagy tragédiáját. A diák életébe, sorsába élhetem bele magamat a legkönnyebben. A diák belső berendezettsége változatlan a maga típusaiban. Ezért inti őket: tanulj, édes fiam!

Ezért van az, hogy diákkorára min-

denki szívesen visszaemlékezik, hogy megmozdulására mindenki felfigyel, s ezért van az, hogy vezetők, érdeklődők, tanárok és maecénások annyira szívükön viselik sorsukat. A diák érdekei egyetemes érdekek.

Ha kiválasztom a hatalmas diáksereg-
ből az evangélikus diákot, akkor még több értékkel tudom őt felruházni. Nem csupán a kvalitása miatt. Evangélikus szempontból az evangélikus diák több, mint a jövőendő boldogságának egy-egy reménysugara. A jövőendőnek tényezője. Belőle lesz az egyház intelligens tagja, belőle kell lennie az egyházat fenntartó és védelmező egyháztagnak. Tőle várjuk azt a munkát, amit ma nagyon sokan elhanyagolnak.

Evangélikus diák-testvér! Mi nem szoktunk neked hizelegni. Feltételezzük rólad, hogy ez igazán bántaná féltve őrzött diákönérzetet. Nem szoktunk úgy toborozni, hogy érzékeny jó oldaladat láttatjuk meg veled. Hisszük, hogy ez lealázó lenne rád nézve. Nem szoktunk neked ígéretetni olyat, amit adni sohasem tudunk. Nem tehetjük meg, hogy elhelyezkedési lehetőségeket ígérjünk csupán hitvallásodért. Még könyörögni sem tudunk neked, mert a mi ügyünk annyira a te ügyed, hogy szinte izléstelen-ség lenne a mi könyörgésünk. Feltételezzük rólad, hogy tudatában vagy fontos küldetésednek: többet adni, mint amennyit várunk tőled, pazarolni a munkát, érzéseket, fiatal-ságot, sokat, nagyon sokat az ifjú élet szépségeiből.

Ifjú Évek ifjú diákjai! Valaki nagyon szeret benneteket! Jobban mindenkinél! Az, aki egyéniségeket akar formálni belőletek: az Úr Jézus Krisztus! Szlany Pál.

HOGYAN DÍSZÍTSÜK OTTHONUNKAT?

A falak közé épített bútor-architektúra egyszerű formáival némi szigorúságot ad a szobának. Hogy lakályossá, otthonossá tegyük, puhább, mozgalmasabb, szabadabb tárgyakat helyezünk el benne, így érezzük jól magunkat. A bútorok rideg célszerűségét az élet követeli meg, de otthon nem küzdeni akarunk, hanem pihenni. Ez ne tévesszen meg bennünket: a „stílus“-bútorok barokk bombasztja, biedermeier álszerénysége csak meghamisítják az életet, lelkünkötől végtelen messze állanak. A modern stílus nem hideg: soha olyan kényelmes foteleket, soha olyan barátságos családházakat nem csináltak, mint ma. De sehol sem kell úgy vigyáznunk, mint amikor modernül akarunk díszíteni. Sok fiatal művész azt hiszi, hogy ami groteszk, még-itt-nem-volt, ötletesen megkapó, az már modern is; tömegáruházak a rikítót, négyszögletest, otrombát adják el modernnek. Ne higgyünk egyiküknek sem, csak ízlésünknek. Igyekezzünk lelkünkben levetni minden maradiságot, szentimentális-félnék tegnapiságot, legyünk lélekben modernek és válasszunk ízlésünk szerint. Jót fogunk választani.

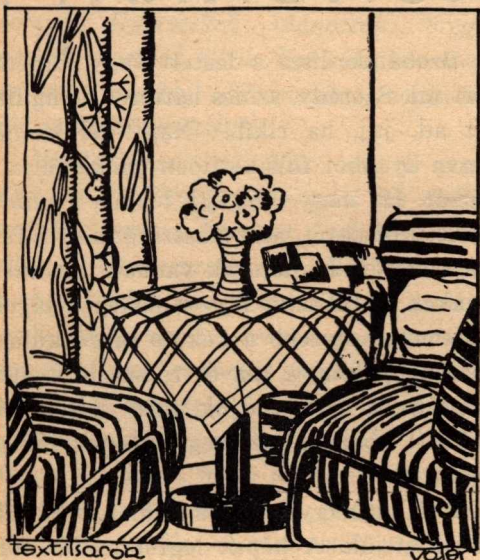
És még egyre vigyázzunk: kevés, jó, jól elhelyezett dísz tárgy igazán díszít, sok elárasztja a szobát, uralomra tör, míg magunkat is csak túrt vendégnek érezzük benne. 1900 táján a könnyed dísz uralkodott, terpeszkedett, fojtotta el az életet. Ma a dísz szerény, kedves kísérője az élet komoly funkcióinak.

Szobáink díszje a festett vagy tapétázott fal. Szerény, színes háttér, hangulatot ad, jaj, ha rikít! Nagy felületénél fogva ilyenkor fülsiketítően telekiabálja a szobát. Ha nagy mintájú, legyen a minta egészen diszkrét, alig másszínű mint a fal. Ha szétszórt kis minták vannak, lehetnek élénkek. A fal színe legyen meleg, világos, kellemes. Legszebb a kék és sárga különböző árnyalata, a lila és rózsaszín szentimentális, a zöld, tudjuk, nem egészséges. Szürkét, barnát ne vegyünk, ez hideg, komor.

A falak nagyobb üres felületeit képekkel díszítjük. A képek legfontosabb törvénye: inkább kevesebb, de jó képünk legyen. Jó kép nem jelent föltétlenül eredeti Rafaelt. A legnévtelenebb festőnek is lehetnek friss, kedves, őszinte képei. Aki nem telik eredeti olajfestményre: rézkarcok, kézzel színezett litográfiák a legnagyobb művészekről olesó áron kaphatók és értékes, szép díszek. Ha nagy hírű mesterek műveinek reprodukcióit akasztjuk ki, vigyázzunk megint: ezerszer látott képek már nem mondhatnak nekünk semmit. Márpedig képeink legyenek jóbarátok, akikkel eltársaloghatunk, akik előtt néha-néha megállunk és akikben mindig új részleteket, új szépségeket fedezhetünk föl.

Néhány szót a fényképekről. A fénykép századmásodperc műve, rövid pillanatot egy ember életéből; ha soká nézzük: merev és halott lesz. Fénykép csak a legritkább esetben való keretbe, inkább al-

bumba, kazettába. Ezenkívül: családtagjaink esecsemőkori képei csak minket érdekelnek, pedig otthonunk másnak is nyitva áll, és nem jó magát egy zárt es-

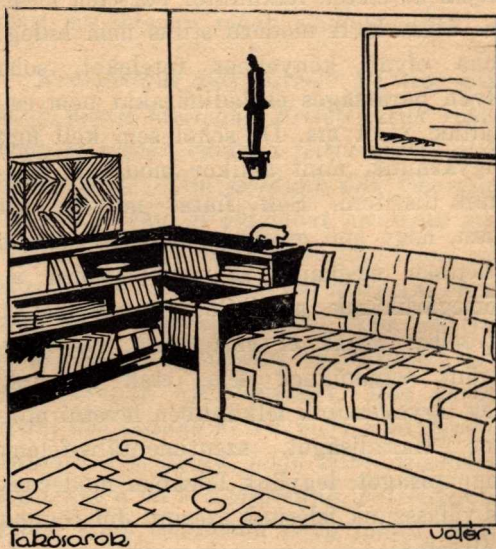

ládi körben idegennek érezni. Néhány művészi fényképet mindig kiakaszthatunk, de a fényképekkel teletüzdelt falak, akár családtagokat ábrázolnak, akár filmsztrókat, nem árulnak el valami sok ízlést.

Képeknél végül nem lényegtelen a keret. A keret az a forma, amelyben a kép élénk lép. Bombasztikus aranykeretnél nagyon sokat várunk a képtől. A jó kép viszont a legegyszerűbb keretben is szépen hat. Olajképet arany, rézkarcot, fényképet, grafikát egyszerű fekete léc díszít a legjobban.

Otthonunk díszítésére a legkedveltebb anyagok a textiliák: szőnyegek, függönyök, párnák, terítők. Sok nehéz perzsát nem tudunk a mai szegény világban venni. A szőnyeg kellemes, puha sziget a rideg padlón, de korántsem olyan fontos, mint ahogy a mult században hitték. A függöny

részben az ablakrések huzatát van hivatva felfogni, részben a nyári napot tompítja. Ma könnyű, színes, pl. Indanthren függönyöket használunk, amelyek tompítják, de nem zárják ki a napfényt. Terítőknél, párnáknál néhány szót a modern kézimunkáról. Amikor a nő még nem vett úgy részt az életküzdelemben, mint ma, hanem otthonában ült és kézimunkázott, büszkesége, egyéniségét kifejező alkotása volt a kézimunka. Munkáját középre helyezte, esipkével, szegéllyel, rojttal díszesen körülvette. Akkor igazán csak a kéz munkája volt szép, a gépe még gyarló, és a gépmunka igyekezett a kézimunkát utánozni. Géppel utánozott kézimunka a „gices“. (Őrizkedjünk a gicestől, jobban,

mint a tűztől! Gices mindaz, ami hazug, ami csalni akar: a kézműnek látszani akaró rossz gépmunka, az aranyat-gyöngyöt mutatni akaró olesó portéka, a bronzszínűre festett gipsz. Szép csak az lehet, ami őszinte!) Ma egyrészt nem foglalkozás, nem élettartalom a kézimunka, legfőljebb időtöltés, másrészt ma olyan

tökéletesen dolgozik a gép, hogy a tökéletes gépmunka ma ideálja a modern kézimunkának. Innen a modern függönyök, terítők formája: nem közép köré futó csipkék, hanem végekből vágott darabok. Lehet színes, vidám, tarka, minél élénkebb — ha ízléses és nincs túlsok a szobában — annál kedvesebbé teszi a szobát. Bútor-szövet tompább, komolyabb, de ez is legyen színes, harmóniában a falak színével. Egy széles modern heverőn sok színes párnával szinte úgy érzi magát az ember, mintha virágos réten feküdne.

Rendkívül kedves modern díszítőelemek a kerámiák, akár mint groteszk-humoros szobrocskák, akár mint vázák, vagy hamutartók. Ami a szobrokat illeti, nagyon sajnálatos, hogy a leggazdagabb lakásban, ha drága képekkel is van tele, művészi szobrot alig találunk. A kép színteljeivel díszít, de önmagának él, kere-tével elzárkózik környezetétől, míg a szobor a szoba terébe nyúlik, mozgalmas, szabad test. Még műgyűjtők is csak a leg-ritkább esetben gyűjtenek szobrot. Ami különben a műgyűjtést illeti, bármilyen szempontból is gyűjt valaki, soha ne feledje, hogy a leghelyesebb alapelv, hogy gyűjtésével élő művészeket támogasson és

a régi nagy mesterek műveit múzeumok-nak ajándékozva közkinccsé tegye.

A modern stílus legfiatalabb, legéretlenebb gyermeke a modern ornamentika. Ornamentikát mindig az építészet teremt, ha túl van téralkotó és formaképző kor-szakain. Ma még messze van attól, hogy túl legyen ezeken a problémákon. A mai ornamentika, a modern formaképzés lényege, hogy csakis a legegyszerűbb for-mákat alkalmazza, a térben a hasábot, kockát, hengert, gömböt, a síkon csak derékszöget és kört. Ha ábrázol, azt is a legegyszerűbb néger-primitívszerűre stili-záltan. A kör-derékszög-díszítés különben japán eredetű. Ez az oldala a modern stí-lusnak még kiforratlan, ezért is kerüli lehetőség szerint az ornamentikát. A régi ornamentika ezzel szemben, az akanthusz-levelek, meanderek, palmetták és tölgy-füvérek ornamentikája egy ásitásnál töb-bet nem vált ki belőlünk.

Legyen minden szobában lehetőleg sok virág. Minden szépségretörékvés örök ide-álja a virág. És divat volt tegnap, az ma is és lesz holnap is.

És ne feledjünk végül egyet: ottho-nunk legszebb dísz: a rend és tisztaság.

Valér Erik.

Gheury de Bray, ismert természettudós a „Nature” című előkelő angol természettudo-mányi szaklapban közölt tanulmányában ki-mutatja, hogy a fény terjedési sebessége ál-landóan csökken. Ezt főként azzal bizonyítja, hogy a fény sebességének a mérései időről-ídeire csekélyebb eredményeket mutatnak, és ha a lassulás az eddig tapasztalt mértékben tartana, a fény körülbelül 90.000 év múlva teljesen meg fog állni. Kijelenti végül, hogy számításai helyességét további néhány év megfigyelései teljes mértékben igazolni fogják.

Asserbedzsán-ban él az ud nép, amely összesen tízezer lélekből áll. Az ud nép állí-tólag a Kaukázusban lakó népek legrégebbike. Az udok nem tudnak sem írni, sem olvasni, következésképp nincs abc-jük sem. Marré, moszkvai tudós, most összeállított az udok számára egy abc-t, amelybe kölcsön kellett venni a szanszkrit abc több betűjét is. Az udok tehát nemsokára írhatnak és olvashat-nak a saját nyelvükön. Nem lehetetlen, hogy a közel jövőben megjelenik majd az első ud újság is.

A „Fütykös”, a „Bunkó” meg a Sulyok.

Anglia és Németország ipari versengése kismiska volt ahhoz, amit a 6. és 7. osztály rendezett az én időmben a futballbajnokságért. Folyt a hare életre halálra. A nagy összeapásokról a huszonkét játékos sánító bokákkal, a nézőközönség meg rekedt torokkal „lármázott” hazafelé. Azért teszem idézőjelbe a „lármázott” szót, mert szóról szóra így volt. Az igazi csaták mindig csak a mérkőzés után kezdődtek. Ádáz viták folytak arról, hogy a vörös „Furi” gólja „opszit”-ből volt vagy nem „opszitból”? „Kuka” „faultolt” vagy nem „faultolt”, mikor a bíró kiállította? Az a meg nem adott gól belső kapufa volt vagy külső kapufa? S érdekes, hogy bár minden vitás kérdésnél ahány fej, annyi vélemény szokott lenni, a mi vitáinknál sohasem. Nálunk mindig csak kétfajta vélemény volt. Egy hatodikos vélemény és egy hetedikos vélemény. A hatodikosok egyértelműleg mind gólnak látták, vagy legalább is gólnak számítható belső kapufának, az „öreg Lakmusz” lövését a hetedikes egytől egyik külső kapufának. A bíró aztán aszerint lett „fúj bíró!” vagy „éljen a bíró!”, hogy milyen véleményt nyilvánított igazságnak. A bírók mindig nyolcadikosok voltak. Ők már valahol montblanknyi magasságban érezték magukat a mi viharzó bajnoksági lázunk fölött s így nyugodt beosztással egyszer hatodikos, egyszer hetedikos véleményt nyilvánítottak igazságnak a gyors egymásutánban előadódó vitás kérdéseknél. (Nálunk t. i. minden kérdés vitás volt, még egy egyszerű „aut” is.) Így aztán a népszerűségük is erősen változékony időjárású volt. De ez őket nem izgatta. Angol hidegvérrel bírásokodtak tovább. Akkoriban nem

is tudtam megérteni, hogyan lehet az, hogy tavaly még ők is tajtékozó lázzal viharzottak a bajnokság körül, az idén meg már angol hidegvérré fagytak. Mi lehet az a dermesztő szél, ami ennyire lehűtötte őket? Két év múlva én is megértettem, mikor az érettségi szele megesapott.

No, de térjünk csak vissza a mérkőzés utáni csatákhoz, mert különben nem akad kezünkbe se a „fütykös”, se a „bunkó” boldogabb vége. Na, ne fintorítsd el az orrod, akkor se úgy akadt ám kezünkbe, ahogy egy évszázaddal ezelőtt a „nagy gerundium”-ot forgatták némely vidéken. Vagy ahogy még régebben, a fűzfagyökereket előrángatták, mint Jókai apánk írja a hajdanán való enyedi diákokról. Dehogy! Mi modern diákok voltunk. Izig vérig a 20. századból. Tudtuk, hogy az intelligenciát és a civilizációt meg nem tagadhatjuk, s ha viszket is a márkunk, hogy a válságossá váló bajnoksági vitákat az „ultima ratio diákum”-mal intézzük el, azt is valami 20. századból való „szellemi” eszközzel kell tenünk. S így is tettük. Mikor már végkép kifogytunk minden érvből, s hanganyaggal se bírtuk, összedugtuk a fejünket páran, jóvérű hatodikosok. Súgtunk-búgtunk egy darabig, titokzatos összejöveletek voltak a „Rekebosz” diákszobájában, egy este éjfélig való munka a törvényszéki könyomatosnál (a fia velünk járt) s másnap reggel megjelent a nagy szenzáció. Két elsős állt ott reggel a gimnázium kapujában s hóna alatt egy esomó negyedív nagyságú újság-félét szorongatva igazi rikkancspózban lobogtatta a lapot az érkező diákok felé: „Szenzációs diákújság! ”Fütykös!”, „Fütykös!” Szenzációs diákújság!” A másik még

élelmesebb volt. Ha látta, hogy nagyobb diákok jönnek; így kajátozott: „Fütykös! Szenzációs diákújság! Bajnoki mérkőzés a ráckertben! Gigászi küzdelem! Három kiállítás! 6 tizenegyes! Csak 2 fillér az ára, csak 2 fillér!”

Vették is a lapot. Csak úgy szaggatták ki az elsősök kezéből. És falták, olvasták! Még óra alatt is. A negyedik osztályban a földrajztanár, akit mi rettentő szigorú és indulatos természete miatt csak „Gorillának” emlegettünk, 5 drb. „Fütyköst” szedett el a pad alatt olvasóktól. Nem tudták szegények visszatartani a nevetésüket. Kettőt pedig ugyanebbe a bűnbe való ismételt visszaesés miatt beírt az osztálykönyvbe. Mert hiába, a „Fütyköst” olvasni kellett. Azt nem lehetett kibírni idegekkel, hogy ott legyen a fiókban s az ember valami számtanpéldára vagy világtérképre szegezze minden figyelmét. Ha pedig az ember olvasta, akkor meg skót természet nélkül nem tudta megállni, hogy a szája ne húzódjék nevető ráncokba. Így aztán nem esoda, ha e Scilla és Charibdis között sokan az osztálykönyvbefrás örvényébe kerültek.

Az egész gimnázium nevetett a „Fütykös” vicein, képein cikkein, csak egy osztály volt, amelyik sáppadozott, kékült-zöldült, hápogott: a hetedik osztály. Mert a mérkőzésen ugyan nekik ítélte a bíró a döntő gólt s a mi egyenlítő lövésünket „opszítból valónak” minősítette. Holott a hír szerint négy szemközt maga is elismerte, hogy az egyenlítő gól nem volt opszítból, de nem akarta, hogy megdőljön a sokéves tradíció, miszerint a bajnokság mindig a hetedik osztályé. No, mondom, ha ott künt a ráckertben a bíró meg is védelmezte őket, a mi „Fütykösünk” alaposan elbánt velük. Úgy kifiguráztuk az egész futballesapatot

bíróstul, drukkoló közönségestül, mindenestül, hogy a végén már magunk is megsajnáltuk őket.

Tízpercen mindenki a „Fütykös”-t olvasta. Még a tanári szobában is, amint később megtudtuk. (Volt elszedett „Fütykös” elég.) Temperamentumos alsósok (illő távolból persze) odakiabálták a hetedikeseknek a „Fütykös” viceit. Ha azok reagáltak rá, még jobban belekerültek a pácba. Nekünk persze gratulált az egész gimnázium. Mindenki elismerte, hogy igenis mi érdemeltük volna a bajnokságot. Rút összejátszás folytán lehetett az csak a hetedikeseké. Egyszóval, amit nem lehetett elérni a ráckertben futballepőben, sem pedig a „fuj bíró!” rekedtig ordításával, sem pedig az ádáz szóbeli közelharcom által, azt egycsapásra megszerezte a „Fütykös”. Igen nagy hatalom a sajtó.

Három napig triumpháltunk s három napig úgy jártak a hetedikesek, mint az árnyék. A negyedik napon új rikkancsok álltak a gimnázium kapujában s ugyanesak könyomatos negyedíveket lobogtattak elénk: „Bunkó!” „Bunkó!” Szenzációs diákújság! Jaj, a fütykösnek!” s szemünk elé tartották a „Bunkó” címlapját, amelyen egy rettentő nagy bunkó vala ábrázolva, amelyik rapittyává veri a szegény földön elnyújtóztott fütykóst.

Hű, a fityuláját! Ezek ugyan jól ellenünk fordították a fegyverünket. Mi is megvettük azért a „Bunkót”, s egészen megnyugodtunk, mikor elolvastuk. Az egyetlen jó vice az a címlap volt: a fütykóst agyonverő bunkó. A többi mind eröltetett reflektálgatás volt a „Fütykös” viceire. De viszont az az egyetlen jó vice a bunkóról elég volt arra, hogy alaposan megnyirbálja a babérainkat. Most mi járkáltunk úgy, mint a levetlen savanyú ká-

poszta. Egy este azonban hirtelen megszületett a mentő ötlet. Rá két napra újra megjelent az újságunk, de most már „Fütykösök” címmel. A címlapján egy ékes rajzolat, mely szerint a szétvert fütykös minden szilánkjából egy új fütykös támad s az mind derekasan nekiáll a bunkó elagyabulásának. Alatta a jelige: „Sok fütykös bunkót győz!”

Nagyban triumpháltunk éppen a tízórai szünetben, mikor megjelent az öreg András pedellus és az egész szerkesztőséget beparancsolta az igazgatói iroda elé. Egy kisit bizony megszeppentünk. Nem szoltunk egymáshoz egy szót se, de mind éreztük, hogy valami búzlik Dániában. Ennek nem jó vége lesz!

Az ajtó előtt ott találtuk a „Bunkó” egész szerkesztőségét. Hidegen üdvözlöttük egymást s megálltunk kissé távolabb. Ekkor már igen hűvös és mégis fojtó volt a levegő. Zivatart szimatoltunk. Nyílt az ajtó, András betessékelt bennünket a sötétzöld futószőnyegek és bőrbútorok közé. Itt már nyilván láttam felvillogni a kitörő zivatar távoli villámain. Három evikkeren cikkáztak: a két osztályfőnökén és az igazgatóén. Mindhárman felálltak, mikor bevonultunk. Az igazgató felemelt három negyedívnyi lithographált papírost és szótlanul körbe mutatta. Jól láttuk: a Fütykös,

Az angol légügyi minisztérium meg akarja szüntetni Anglia legnagyobb repülőállomását, a London melletti croydoni repülőteret, amely belesik a ködzónába. Ennek a helyébe London nyugati részében a főváros középpontjától alig félórányi távolságra egymillió font költséggel a világ legnagyobb kereskedelmi repülő pályaudvarát szándékozik felépíteni. Az új központi repülőpályaudvart külön földalatti vasuti vonalak kötik majd össze London legfontosabb részeivel.

Bunkó és Fütykösök egy-egy példánya volt. Most aztán kitört a zivatar, és zuhogott a nyakunkba öt percig, tízpercig, negyedóráig, mindig emelkedettebb hangon, mindig vészesebb osztályfőnöki cvikkervillanásoktól kísérve. A további lapszerkesztés kiesapatás terhe alatt betiltatik és így tovább.

Az igazgató úr éppen stentori hangon mennydörögte:

— ...majd lecsapok én rátok, majd szétütök én köztetek... — amikor rettentő dolog történt. Fél pillanattal elébb már láttam a szemem sarkából, hogy a vörös „Furi” rettentően harapja össze a száját, de mire odanézhettem volna, már kipukkadtt belőle valami furesza diszharmónikus hang:

— Ppccha!... s utána egy homéroszi kacaj.

Kövét dermedtünk. A három homlok sötét ráncba húzódott, a cvikkerek egy elektromos oscillátor sebességével cikkáztak. Osztályfőnökünk rákvörösösen ordított rá „Furira”:

— Mit röhögsz te, ostoba?

Furi fuldoklott a kacagástól. Végre kinyögte:

— Csak az jutott eszembe, ... hogy az igazgató urat ... meg ... hahaha ... *Sulyok*-nak hívják ..

Farkas Zoltán.

Harlow Shapley tanár, a Harvard-egyetem csillagvizsgálójának az igazgatója, kijelentette, hogy a **világegyetem határa** tízmillió fényév. Számítását a legtávolabbi tejutakról vörösöntúli sugarak segítségével készített fényképfelvételekre alapítja, amelyekből megállapította, hogy a lebegő csillagpor tízmillió fényév távolságon túl eltűnik. Ebből arra következtet, hogy ezen a távolságon túl nincs semmi más, mint átlátszó úr.

BÉL MÁTYÁS

1684 március 24-én született Bél Mátyás. Illő, hogy erről az európai hírű nagy tudósról születésének kétszázötvenedik évfordulója alkalmával megemlékezzünk. Hiszen evangélikus egyházi és iskolai életünknek is egyik legnagyobb büszkesége.

Gyermek- és ifjúkora még hazánk és egyházunk súlyos megpróbáltatásának idejébe esik. Szülőfalujából, a zólyomgyepei Ocsováról vasárnaponként hosszú, fárasztó utat kellett megtennie, hogy a legközelebbi artikuláris helyen levő templomba eljuthasson. Tanulmányai is nagy nehézségekkel jártak. A besztercebányai és pozsonyi evangélikus iskolák, valamint a többi protestáns tanintézet is, melyeknek tanítványa volt, a sok viszontagság közt elszegényedve a csüggedés és hanyatlás jeleit mutatták. De talán éppen e gyermek- és ifjúkori küzdelmek fejlesztették ki Bél Mátyásban azt az erős akaratot, mely akadályt nem ismerve kora tudományosságának csúspontjára jutatta.

Kétségtől nagy hatással volt rá azután az a nemes példa is, mely hallei egyetemi tanulmányai folyamán tárult szeme elé. Itt munkálkodott ugyanis ekkor Francke Ágost Hermann, aki a pietizmusnak nevezett irány mély vallásos érzésétől áthatva izzó lelkesedéssel legyőzte az útjában álló nehézségeket s az újszerű nevelő- és gyermekjóléti intézmények egész sorát alapította meg. De itt ismerkedett meg Bél Mátyás a történet és földrajz új közös irányzatával is, az úgynevezett államismerettel. A hallei tudósok ugyanis a hosszú ideig divatos hitvitázó jellegű történetírással szakítva az

állam multjának és jelenének minden részletkérdésre is kiterjedő teljes feltárására törekedtek. Bél tudományos törekvései ekkor irányultak határozottabb cél felé.

Mint besztercebányai és pozsonyi tanár, majd mint pozsonyi lelkész fejtette ki azután Bél Mátyás azt a széleskörű munkásságot, mely méltán keltett csodálatot saját korában is.

Kiválóak iskolai újításai. Több tekintetben ugyan Franckét követte, de számos egészen eredeti gondolatát is megvalósította. A pozsonyi liceum az ő működése folytán vált országos hírűvé. Az újjászervezett iskola számára kitűnő tanácskönyveket is készített.

Tudományos munkássága rendkívül sokoldalú. Alig van tudomány, melyet ne művelt volna. Elsősorban latin, de e mellett magyar, német és tót nyelven megírt könyvei szinte egész könyvtárt tesznek ki. Igen nagy jelentőségű a székely róváírásról szóló munkája, melyben e kérdéssel már összehasonlító alapon foglalkozik. Nevezetesen történeti kútfőkiadványai is. Általában igen nagy érdeme van a forráskritikára támaszkodó tárgyilagos történetírás terén. Munkásságának koronája azonban a „Notitia Hungariae novae historico geographica“, ez a hatalmas államismereti munka, mely mind módszer, mind kidolgozás tekintetében messze felülmúlja külföldi mintáit. Évek hosszú során keresztül a legnagyobb fáradtsággal végezte az adatgyűjtést. Ismételten nagy utazásokat tett az országban, hogy megfigyeléseket gyűjtsön s levéltárakban kutasson. Az óriási anyag összehordásánál

egyébként segítségére voltak tanítványai is. Figyelme a legkülönbözőbb részletkérdésekre, így néprajzi és gazdasági vonatkozásokra is kiterjedt. Munkásságának fontosságát pedig még az a körülmény is emeli, hogy fellépése előtt a földrajz nálunk még a kezdet kezdetén állott. Sajnos, a munka nagy része már nem jelenhetett meg nyomtatásban. Ennek oka főképp az volt, hogy az adatok ellenőrzésével megbízott vármegyék s a királyi kancellária a hozzájuk érkezett kéziratokat sokszor évekig hevertették. Bél Mátyást magát pedig 1749 augusztus 29-én bekövetkezett halála meggátolta az egész mű kiadásában. Megjelent kötetei így is igen nagy tudományos értéket képviselnek a legkülönbözőbb szaktudományok számára, s ma is sűrűn forgatják őket.

Méltán keltett Bél munkássága a külföldön is feltűnést. A berlini, londoni, olmtüzi és jénai tudományos akadémiák tagjaik sorába választották. Számos külföldi tudóssal levelezésben állott. XII. Kelemen pápa is aranyéremmel tüntette ki őt, az evangélikus lelkészt. Kortársaira általában nagy hatással volt egyéniségének szeretetreméltósága is. Pozsonyi lakása az ország legelőkelőbb köreinek kedvelt találkozóhelye volt s egész tudós társaság alakult ki körülötte. A királyi udvarban is megbecsülték.

Bél Mátyás nagy volt mint tudós, de nagy volt mint ember is. Iskoláink nevelték, ő pedig fényt, dicsőséget árasztott rájuk. Emlékét őrizzük meg továbbra is hálával és kegyelettel.

Dr. Losonczy Zoltán.

KIS KRÓNIKA

Tisza István szobra.

Budapesten új szobrot lepleztek le: Tisza István szobrát. Ott áll az országház északi oldalánál Nagymagyarország utolsó nagy miniszterelnökének hatalmas szabású emlékműve. Hogy ki volt Tisza István, azt majd később tudjátok meg, amikor a történelem hosszabb idő távlatán át fogja vizsgálni működését. Most még nagyon is közel áll napjainkhoz, még nem tisztultak el alakja elől a szenvedélyek, gyűlölségek, irigységek gomolygó ködfoszlányai. A gyász, mely halálakor a nemzetre zuhant, már megenyhült annyira, hogy kegyeletsértés nélkül bántani lehessen őt, az az idő pedig, amely halála óta elmúlt, még nem elég

ahhoz, hogy alakját a bántó megítélésektől a történelem vértjével védje meg. — Hogy tehát mégis ki volt Tisza István, azt megtudjátok majd később. Most csak annyit, hogy ő tartotta vállain utolsó, viharos esztendeiben Nagymagyarországot, és amikor ő gyilkos golyóktól halálra találva összeroskadt: összetört vele együtt az ország is. Úgy összetört, hogy még most is alig-alig ébred ez csonkaságának romhalmazából...

Magyar név.

Köteteket lehetne arról írni, hogy milyen sok kárt és veszteséget okozott a magyar nemzetnek az a történelmi helyzetünk

ből származó körülmény, hogy közöttünk olyan sok szívében-lelkében, minden érzésében magyar embernek idegen hangzású neve van. Mostanában mind többen és többen látják meg ezt az igazságot, s ennek következtében egyre szélesebb mederben folyik az úgynevezett névmagyarosítási mozgalom. Helyes mozgalom, jó mozgalom, dícséretreméltó. Nem lehet ellene érveket felhozni. Hogy áldozattal jár? Az természetes. Hiszen kinek ne lenne drága és kegyelettel őrzött az édesapja meg minden őse neve, ha még annyira idegenveretű is?! De vajjon olyan ismeretlen dolog áldozatot hozni a nemzeti életért, ha kézzelfogható érvek követelik azt? Hát még az életet is nem kell-e odaáldozni a hazának, ha kéri?

Nem is lehet vitázni a névmagyarosítás kérdéséről. Olyan világos ez, mint a nap-sugár. Ha valaki belsejében, lényegében magyar, és ezt vallja is boldogan, nem ragaszkodhatik alaptalan érvekkel idegen nevéhez, mely tulajdonképpen mégis csak külsőség. Még pedig olyan külsőség, amibe e nemzet ellenségei akármikor belekapaszkodhatnak, hogy ennél fogva húzzák ki őt a szeretett és sok idegennevű magyar ember vérével is magyarrá öntözött nemzeti talajból! Nézzetek csak keletre, nyugatra, északra és délre!

Istentiszteleti reform.

Az „Ifjú Évek“ idei konferenciáján hallottunk egy előadást, mely akkor még inkább csak a budapesti hallgatókat érdekelte, de azóta az egész magyar evangélikusság ügye lett. Istentiszteletünk reformálásáról, megújításáról, vagy ahogy leg-sűrűbben emlegetik: a liturgikus istentiszteletről szolt ez az előadás. Az elmúlt bőjtí időben az egész ország minden istentisztelete ez új rend szerint folyt le. A hívek — ezek között lapunk olvasói is — minden biztonnyal érdeklődéssel, de egyben az új iránti idegenkedéssel vettek részt az istentiszteleteken, különösen kezdetben. Ezt természetesnek látom, különösen az idősebb nemzedéknél, hiszen réges-régen megszokott és szinte belénk rögződött formáról lemondani: nehéz. Azonban nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt, hogy ez a változtatás szükséges volt. Ez nem pusztán újítási kedvből keletkezett, hanem evangélikus egyházunknak abból a régi, jó és igaz elvéből, hogy mi állandóan kötelesek vagyunk figyelni a vallásos élet minden mozzanatát, s ahol kell visszatérni az eredetre, — újra meg újra — az evangéliumra. Figyeljük komolyan az istentisztelet változását, s éppen mi ifjúság legyünk elsők annak megértésében és megszeretésében.

Öltözködünk magyarosan

Néhány nappal ezelőtt Glatz Oszkár festőművésszel beszélgettem a magyaros öltözködésről. Ekkor vált elhatározássá az a gondolat bennem, hogy erről a már országossá vált mozgalomról írjak Nektek, kedves olvasó testvéreim.

A magyaros öltözködéssel első és legfontosabb célja a művésznek a népvise-

let, s ezzel kapcsolatban a népművészet, a népiplés megőrzése, illetve visszaállítása. A művészet bölcsője és táplálója mindenkor a népművészet volt. A szélsőségekig jutott művészeti-irányok nem tudnak önmagukból újat adni. Vissza kell fordulniok a nép művészetéhez, ott mindig találunk új indítékokat, melyekből

egészséges új irány fejlődhetik. (Lásd: Petőfi—Arany költészet; Kodály—Bartók zeneműv.; Glatz O. képzőművészet.) Ha a népművészet kivész, ha ezt elfelejtí a nép, mert olesó és művészietlen gyári holmival (giccsel) árasztják el, akkor a művészet elveszti tápláló talaját.

A magyar asszonyok azért teszik magukévá a magyaros öltözködés gondolatát, mert tudják, hogy a népművészet éppen olyan fontos tényezője a nemzeti létnek, mint a nyelv. A népművészet elvesztése, a nemzeti nyelv elszíntelenedése a magyar faj sajátosságainak lassú kipusztulását jelentené.

A nyelvtisztító mozgalmat magáévá tette társadalmunk. Ennek, hála Istennek, nagyon szép eredményét észlelhetjük. Most az öltözet van a sor. A viselet, az öltözködés a művészethez kapcsolódva kifejezője az egyén, a nemzet s a kor szellemének, sajátosságainak. Mit fejez ki a mi ruházkodásunk? Csak ruházkodásról beszélhetünk ugyanis, és nem öltözetről, még kevésbbé viseletről, mondja Glatz Oszkár. E kérdésre bátran felelhetjük, hogy anyagiasságot, művésziatlenséget, esetleg gyakorlatiasságot. Ezt akarjuk kifejezni? Rajtunk áll, hogy öltözetünk magyaros, nemesen egyszerű, célszerű és művészi ízlésű legyen, hogy ne hamis, de valódi képét tükrözze belső éniünknek.

Mai ruházkodásunk majmolása annak, amit egy-két ráérő párizsi hölgy, vagy divattervező kieszelt. A keresztyén magyar nőnek a divat nem foglalhatja el idejének és gondoskodásának legnagyobb részét. Az állandó divatváltozás rengeteg fölösleges költséget is okoz. Amikor helytelenítem a ruházkodás divatjának gyakori változását, nem akarom azt mondani, hogy most egy iparművész készítsen egy

magyaros egyenruhát, és mindnyájan azt hordjuk. Hisz a magyaros öltözködés egyik előnye éppen az, hogy az egyéni ízlés kifejlődésének tág teret nyit. Már most is sok iparművész dolgozik a mai életkörülményeknek megfelelő ünnepi és köznapi magyar ruhák tervén. Ezeket a terveket egyéni ízlésünknek megfelelően használhatjuk fel. A Budapesti Városi Színházban tartott magyar ruha bemutatón 700-féle magyaros ruha vonult fel. Ez egyik legnagyobb biztosítéka annak, hogy nem fogunk egyenruhában járni.

Rajta tehát, leányok, kezdjük meg a magyaros öltözködést! Alkalmazzunk ruháinkon magyaros formákat, használjunk magyaros díszítéseket. Tanácsokért, rajzokért forduljunk kézimunkatanárnőinkhez. A Magyar Asszony, a Magyar Lányok és a Muskátlí című lapok is nyújtanak felvilágosítást. Remélem, nem kell külön hangsúlyoznom, hogy ruházkodásunk anyaga csak magyar ipar terméke lehet.

Marcsek Sári.

INNEN — ONNAN

Az iskolarádió, mely néhány európai államban, így Olaszországban is jelentős tényezője lett az oktatásnak, szinte hihetetlen fejlődésnek indult Amerikában. Az újonnan létesített rádió-zeneoktatásban például ötven ezer iskola vesz részt.

Most épül a világ leghosszabb távbeszélő vonala Moszkva és Chabarovszk között az Oroszország és Mandzukuo közötti határon. A vonal 14.500 kilométer hosszú lesz.

A világ legkisebb virágos növénye a Wolffia Archisa nevű vizinövény. Mint nagyon apró, zöld levéltetű mutatkozik a víz színén a trópusokon. Felületes szemlélő különös állatkának tarthatná. Sárgászöld virágja csak nagyítóval látható.

P. F.

SIR A FERGETEG

IFJÚSÁGI REGÉNY.

Irta: Cserepes Sándor.

(16 folytatás.)

Azzal kitárta télikabátjának szárnyait és néhány heves lépéssel odaállt az asztal mellé, hogy a lámpa világosságánál mindenki megláthassa a mellére tűzött háromszínű szallagot.

A fiúk megrökönyödvé néztek rá. Most már igazán nem tudták, hogy minek köszönhessék Bíró látogatását.

— Ide nézzetek, — folytatta az — és ha akartok, hallgassatok meg. Kérlek titeket, hagyjatok beszélni!

Itt megállt az egész testében izgatott fiú, és körültekintett, mintegy választ várva, vagy engedélyt, hogy hát beszélhet-e?!

Kérdő szeme végigjárta az arcokat, de egyikről sem tudott leolvasni semmiféle bátorítást. Igaz, az sem volt felírva ezekre az arcokra, hogy ne beszéljen, de valami biztatás mégis csak jól esett volna.

Utolsó szalmaszálként kapaszkodott a szólásmondásba, mely szerint a hallgatás beleegyezés, és most már folyamatosabban, kissé megnyugodva beszélt.

— Ne csodálkozzatok azon, hogy idejöttem. Azt se kérdezzétek, honnan tudtam meg, hogy itt vagytok. Ez most nem fontos. Nekem se, nektek se. Itt járok én már napok óta a környéken, de nem volt erőm bejönni. Ma sem mertem volna csak úgy benyitni az ajtón, azért vágtam hozzá azt a göröngyöt. Azt gondoltam, hogy no most már mindegy, lesz ami lesz, de be kell jönnöm. Azt gondoltam, hogy kijötök és elfogtok mint ellenséget, s akkor majd kibeszélhetem magamat. Mert nagyon megbántam már, hogy ellenetek áll-

tam. Higgyétek el, nem is sokáig tartott az én ellenállásom, néhány napig csupán, később már csak a büszkeség nem engedett jó útra térnem. De most már itt vagyok, és még sohasem éreztem nagyobb boldogságot, mint most, hogy mindent elmondhattam nektek.

Szava egyenletesen hangzott a csendben, a tizenkét fiú között egy sem volt, aki megzavarta volna. Úgy ültek némán, egyik-másik egész leszorította a fejét és a semmibe nézett. De a többiek sem néztek Bíróra, csak egy-egy pillantást vetettek felé. Aztán, mikor elhallgatott, beszédje után tovább terjengett a csend, s mint uszály húzódott ebben a csendben az utolsó pár szó zengése:

... hogy mindent elmondhattam nektek...

Csak pillanatok múltak el, de nagyon sokáig tartottak. A Nemzeti Kör tagjai közül mindenki úgy érezte, hogy szólni kellene, vagy szó nélkül felállni és kezet szorítani Bíróval, de egyik sem tette meg. Sejtették, hogy nagy felelősséget vállal el magában az, aki ezt megteszi. Bíró pedig csak állt egy helyben s várt valamire becsukott szemmel, egy szóra, amely felmentené őt eddigi minden bűne alól. De a pillanatról pillanatra tovább lopakodó csend rettenetesen döbbsentette rá, hogy hiába vár. Csukott szeme mögött enyhe szédülés tudata lepte meg, mintha egy kissé megrendült volna körötte minden. De ez elmúlt nyomban, s ő két kezét lassú mozdulattal emelte oda, ahol a kokárdája volt kitűzve. Ujjai még tétováztak kissé a kokárda tűjén, szeme mégégyyszer végig-

cikázott az arcokon, mintha ez lenne az utolsó kegyelmi kérvény, de aztán vége lett ennek is, s levéve azt a pántlikát, odatette Harter elé az alacsony asztalra.

— Visszaadom hát. A tiétek; én tudom, hogy nem is érdemlem meg.

A hangja most már újra remegett, de más remegtette, mint az imént. Aztán megfordult s a kijárat felé tartott. Vissza se nézett, bár valami súgta neki, hogy még csak egyszer forduljon vissza, hogy még csak egyszer szólaljon meg, ne mondjon többet, csak azt, hogy: meg fogom még érdemelni, — de elfojtotta ezt a hangot, s ment ki egyenesen az összeázott szabadba, s forró arcát odaszorította a hideg, esős szélhez.

De jó volt ez a hideg, esős szél! Sokkal melegebb volt, mint a pincében, annak a tizenkét diáknak fagyos hallgatása.

Ment egyenesen a völgyi úton a város felé. A lelkében hadakozó érzelmek és gondolatok közt csak egy se volt, mely azt a tizenkét diákot bántani merte volna. Minden az ő szíve felé szegeződött itt, tör és vád és furdalás. És újra meg újra, minden-minden azt súgta, kiáltotta, ordította, jajgatta a fülébe, meg a lelkébe, hogy ő, aki eddig olyan sok társáról leszakította a nemes érzelmek tisztaszínű szallagját, ime most, mikor visszadobbant a szíve ehhez a szép jelvényhez, kitepte azt a maga kebeléből is egy darab élő, vérző hússal együtt.

Már ott járt a város legszélső házai során. A kis ablakok világítottak, s egy-egy függönytelen ablakon keresztül belátott a szobákba, ahol kis karácsonyfák ragyogtatták gyertyáikat. Bíró nem tudott megállni egyik ablak alatt sem, de ha a szíve mégis megállította őt, hogy legalább egy pillanatra benézzon, tüstént

visszafordította arcát, s ment tovább az útján, mintha minden karácsonyi kép, mely a rozszant házak ablakaiból felé tekint, csak őt vádolná egyedül. Nem járt senki az utcákon, pedig még nem volt olyan késő, csak valahonnan a partoldalról hozta felé a szél elmaradt karácsonyi éneklő gyermekek rekedt hangját: Mennyből az angyal lejött hozzátok pásztorok, pásztorok...

Amint hazaért rideg diákszobájába, ahol egyedül ő lakott, mindjárt aludni tért, vagyis inkább csak szeretett volna, mert bizony soká elkerülte az álom a szemét. Fázott és didergett, úgy, hogy még a fogai is vacogtak belé. Éhes is volt, dél óta nem evett semmit, akkor is keveset, de a didergésnél és az éhségnél is nagyobb volt az est hatása, amelynek emlékeit csak most kezdte elrendezgetni. Alapjában véve örült neki, hogy végre elvetette a kockát, és megkönnyítette a lelkét a megtett vallomással, csak az fájt neki nagyon, hogy a Nemzeti Kör olyan könnyörtelen tudott maradni, és hogy az ő őszinte gyónását nem követte a megbocsátás. Még csak egy hang se, egy tekintet se, egy biztató mozdulat se árulta el, hogy azok tizenketten meg fognak neki kegyelmezni.

És ez a fájdalom mindig erősebb lett. Megvetett, árva, kitagadott volt, és ami a legnagyobb és legélesebb tör: a saját bűnével lett azzá. Annnyira beletemetkezett keserűségébe, hogy hosszú, hosszú hánytorgás után, mikor végre mégis megcsendesedett, nem a jóleső pihentető álom borult rá, hanem valami marcangoló kín zsibbasztotta idegeit tétlenségre, és kötözte oda egész valóját a mozdulatlan, néma, kísértetes éjtszakához.

(Folytatása következik.)

KOCKAREJTVÉNY.

(5 pont.)

(Czepó Pál.)

a	a	a	a	á	á	ó
ó	o	o	o	o	k	
k	k	k	l	r		
r	r	r	m			
l	l	n				
d	d					
b						

1. Afrikai ország.
2. Férfinév.
3. Az útonálló.
4. Régi.
5. Község.
6. Krajcár rövidítése.
7. Magánhangzó.

A kockákban lévő betűkből a meghatározások szerint úgy kell szavakat képezni, hogy ne csak balról jobbra, de fölülről lefelé is ugyanazok jöjjenek ki.

BETŰREJTVÉNYEK.

(Egyenként 2 pont.)

1.

(Czepó Pál.)

2.

V - z - ,
pénztárca

cis Y
költemény

KEVERT BETŰK.

(Egyenként 1 pont.)

1.

2.

3.

DRNYEDAE

CEMDRÁHAMI

ZANYIGGÓÉ

4.

4.

LMÁTYOHAMIP

DERNÁBIILESENZY

(A betűkből egy-egy magyar költő nevét kell összeállítani.)

SZÁMREJTVÉNY.

(5 pont.)

13,	21,	3,	33,	29,	7,	18,	51,	Róbert Károly vára.
35,	31,	39,	45,	26,	36,	11,	Pénzért szolgáló katona.	
	17,	50,	1,	30,	49,	25,	Gyógyszertár.	
	5,	28,	42,	19,	23,	34,	Dunántúli hegység.	
	27,	6,	15,	40,	44,	49,	A mérés mestere.	
		8,	22,	12,	16,	47,	Vizi jármű.	
		41,	9,	2,	24,	10,	A nagy hún vezér.	
			20,	14,	43,	38,	Egyik házas társ.	
			37,	46,	32,	4,	A költő hangszere.	
						48,	Határozott névelő.	

1—51,

Tompa M. két ismert verssora.

SZÓTAGREJTVÉNY.

(3 pont.)

a, a, ál, csak, dem, den, e, fe, föl, gyek, ha, há, hol, hoh, kor, la, lak, lát, léd, lok, ló, me, meg, min; né, ra, ra, szép, szü, tá, va, zek,

Ezeket a szótagokat rakjuk helyesen egymás mellé, s Kisfaludy Károly egy szép versének kezdetét kapjuk.

Értőföldem nép kovácsa.

TIZENÖT KÉRDÉS.

Milyen versből idézem a következőket?

4,

1. Ki alapította a M. T. Akadémiát? *Kellner*
2. Arany János előtt ki írt Toldi Miklósról? *Horváth*
3. Melyik király fulladt a Csele patakba? *Árpád*
4. Melyik madár rakja tojásait idegen madár fészkébe?
5. Ki most a magyar kultuszminiszter?
6. Kik voltak a naptár reformálói?
7. Tisza István hol van eltemetve?
8. Ki volt az utolsó magyar fejedelem?
9. Ki írta „Erdély aranykorá”-t?
10. Ki szerkesztett világhírű sakkozógépet?
11. Ki volt Zarathusztra? *Fróni*
12. Ki találta fel a gyufát?
13. Belgrádnak mi a magyar neve?
14. Hol teled a gólya?
15. Melyik magyar városnak van legnagyobb határa?
(Mind a 15 megfejtése 6 pont, legalább 10-é 4 pont, legalább 5-é 2 pont.)

„Mert van a világnak atyja,
Van egy hú gondviselője,
Minden ember megláthatja,
Aki el nem fordul tőle.

Csak ne legyünk türelmetlenek,
Néki sok a gyermeke,
Ne kívánjuk, hogy minket tegyen
Mindeneknek elibe.

Itt a törvény: „várj sorodra”,
És nem vársz hiába;
Mint a nap a föld körül, úgy
Vándorol jósága,

S nincsen akit elkerülne,
Ha ma nem jött, eljön holnap...
Míg az ember boldog nem volt,
Addig meg nem halhat.”

VÁROS-REJTVÉNY.

(2 pont.)

Rákospalota, Esztergom, Kassa, Ruttká,
Sopron, Sárospatak, Árokszállás, Zenta,
Érd, Eger, Vác, Flume, Érsekújvár, Hód-
mezővásárhely.

A kezdőbetűk egy magyar város nevét adják.

(Pontos meghatározást kérünk! Megfejtés 5 pont.)

Megfejtéseket május 25-ig kell beküldeni.

A múlt szám rejtvényeinek megfejtését és a megfejtők névsorát következő számunkban közöljük.

XII. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM.

BUDAPEST, 1934. MÁJUS 10.

IFJÚ ÉVEK. Ifjúsági folyóirat. Kiadja: **Algöver Andor.**

Felelős szerkesztő: **RUTTKAY-MIKLIAN GYULA.**

Főszerkesztő: **Dr. BÖHM DEZSŐ.**

Lapunk minden hó 10-én jelenik meg a tanév folyamán.

Előfizetési ára egy évre **4** pengő, egyes szám ára **50** fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Deák-tér 4, II. emelet.

A kiadóhivatal vezetője: **Ruzicska László.**

Postatakarékpénztári csekkszámja száma 26111.

Hivatalos és fogadó-órák minden szombaton 6—7.